

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.220/2013/4.szám

A Győri Ítéltábla a dr. Léhmann György ügyvéd által képviselt **I.r.,II.r. és III.r. felpereseknek** a Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása iránti perében a Veszprémi Törvényszék 2013. június 10. napján kelt 1.P.20.995/2012/16. számú ítélete ellen az alperes 17. sorszám alatti fellebbezése és az I-III.r. felperes 18. sorszám alatti fellebbezése folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgyára vonatkozóan helybenhagyja, míg az elsőfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseket akként változtatja meg, hogy a feljegyzett 1.080.000,- (Egymillió-nyolcvanezer) Ft kereseti illetékből az alperes tartozik megfizetni az állam az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására 540.000,- (Ötszáznegyvenezer) Ft, míg a további 540.000,- (Ötszáznegyvenezer) Ft az állam terhén marad, egyebekben a felek viseljék az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket.

A felperesek fellebbezésére feljegyzett 1.440.000,- (Egymillió-négyszáznegyvenezer) Ft fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Köteles megfizetni az alperes 15 napon belül az I-III.r. felperesnek, mint egyetemleges jogosultaknak 15.000,- (Tizenötezer) Ft másodfokú perköltséget, viselje továbbá a fellebbezésével felmerült költségeit.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Veszprémi Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a felperesek és az alperes által 2008. augusztus 13-án JDS-...**1** és JDS-...**2** számon megkötött, majd 2008. szeptember 1-én "**A**" **település 1-i** közjegyző által ...**3** és ...**4.** számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződések részét képező, 2008. április 15-től hatályos lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételek közül a

2.2 pontban foglalt „Az első kamatperiódust követő kamatperiódusokra a Bank jogosult - a mindenkor Kondíciós listája alapján - a kölcsönszerződésben meghatározottól eltérő kamatlábat megállapítani, mely minden esetben a következő kamatperiódus első napjától érvényes az adott kamatperiódusra.", és a

4.4 pontjában foglalt „Amennyiben bármely, különös tekintettel a kölcsön pénznemére vonatkozó jogszabály, államigazgatási jogszabály, jegybanki, bankfelügyeleti vagy bármely egyéb rendelkezés, vagy ezen szabályok értelmezésének változása folytán a Banknak a szerződéskötéskor előre nem látható további költsége vagy egyéb fizetési kötelezettsége merül fel amiatt, hogy a jelen szerződésben hitelezőként szerepel, a Bank jogosult a hitel kamat- illetve díjtételeit egyoldalúan módosítani."

kikötések tisztességtelen általános szerződési feltételnek minősülnek, ezért semmissek.

A bíróság ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

A bíróság kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 452.070,-Ft perköltséget, valamint kötelezte az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 324.000,-Ft feljegyzett illetéket, míg 756.000,-Ft illeték az állam terhén marad.

Az irányadó tényállás szerint az alperes és az I.r. felperes, mint adós, a II. és III.r. felperesek, mint adóstársak között 2008. augusztus 13-án JDS-...1. szám alatt kölcsönszerződés jött létre, amellyel az alperes 110.516 CHF-nek megfelelő, legfeljebb 13.919.846,-Ft kölcsönt nyújtott a felpereseknek a "B" Bank Hungary Nyrt. felé fennálló 13.919.846,-Ft összegű tőke- és kamattartozásuk kiegyenlítése céljából. A szerződés rögzítette, hogy az induló éves kamatláb 4,99 % mértéke, valamint a kezelési költség havi 0,11 % induló mértéke a mindenkor kondíciós lista alapján változhat. A kamatperiódus egy év, a kamat megfizetése a kölcsön pénznemében történik.

A felek 2008. augusztus 13-án JDS-...2. szám alatt is kötöttek kölcsönszerződést, amelyben az alperes 32.394 CHF-nek megfelelő, legfeljebb 4.080.154,-Ft összegű, szabad felhasználású, magáncélú kölcsönt folyósított a felpereseknek a fentiekkel azonos kondíciókkal.

Mindkét kölcsönszerződés szerint a visszafizetés automatikus előtörlesztéssel, illetve a futamidő végén történik.

A felek a kölcsönszerződések biztosítékeként a felperesek tulajdonában álló **település 1-i ...** hrsz-ú ingatlanra az alperes javára jelzálogjogot kötöttek ki.

A felek a szerződésben kikötötték, hogy az abban nem szabályozott kérdésekben a Ptk., a bank hatályos „lakossági üzletág általános szerződési feltételek", valamint „a lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételek "vonatkozó rendelkezései és a mindenkor hatályos magyar jogszabályok az irányadók.

A felperesek a kölcsönszerződések aláírásával tanúsították, hogy „a lakossági üzletág általános szerződési feltételek" és „a lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételek" tartalmát megismerték, annak egy példányát átvették és azt kifejezetten elfogadták.

A felek a JDS-...1 számú kölcsönszerződést ...3 ügyszámon, a JDS-...2 számú kölcsönszerződést ...4. ügyszámon "A" közjegyző előtt 2008. szeptember 1. napján közjegyzői okiratba foglalták.

Az alperes által általános szerződési feltételként megalkotott, „a lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételek” (ÁSZF) 2008. április 15. napjától hatályos 2.2. pontja kimondja, hogy „az adós, adóstársak a kölcsön összege után az első kamatperiódus időtartamára a kölcsönszerződésben meghatározott éves kamatláb alapján számított kamatot kötelesek a bank részére megfizetni, az ezt követő kamatperiódusokra a bank jogosult a mindenkor kondíciós listája alapján a fentiekől eltérő kamatlábat megállapítani, mely minden esetben a következő kamatperiódus első napjától érvényes az adott kamatperiódusra. A 4.4. pont 3. bekezdése szerint „amennyiben bármely, különös tekintettel a kölcsön pénznemére vonatkozó jogszabály, államigazgatási szabály, jegybanki, bankfelügyeleti vagy bármely egyéb hatósági rendelkezése, vagy ezen szabályok értelmezésének változása folytán a banknak a szerződéskötéskor előre nem látható további költsége, vagy egyéb fizetési kötelezettsége merül fel amiatt, hogy a jelen szerződésben hitelezőként szerepel, az adós, adóstársak kötelesek a bank felszólítására megfizetni azt az összeget, amely fedezi a bank ilyen költségét, vagy fizetési kötelezettségét, illetőleg ilyen esetben a bank jogosult a hitel kamat- illetve díjtételeit egyoldalúan módosítani.”

A lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételei 2.3. pontja értelmében „a bank az új kamatperiódusra vonatkozó kamatlábat az új kamatperiódus első napján rögzíti. A bank az új kamatlábról az adóst az éves értesítő levélben értesíti. Amennyiben az adós az új kamatlábat nem tartja megfelelőnek, úgy jogosult a kölcsönt a kamatfizetés új kamatperiódusra eső első esedékessége napjáig visszafizetni. Az adós ezen visszafizetési szándékáról köteles a bankot a visszafizetés teljesítése előtt legalább 2 banki munkanappal írásban értesíteni. A kölcsön ilyen visszafizetésére a kölcsönszerződésnek az előtörlesztés vonatkozásában előírt rendelkezései az irányadók.”

Az alperes 2008. október 29. napjától hatályos piaci kamatozású, svájci frank alapú ingatlanfedezetes hiteleire vonatkozó kondíciós listája szerint a 2008. október 29-ig befogadott ügyletek esetén az éves ügyleti kamat szabad felhasználású, ingatlanfedezetes CHF alapú hitel esetében 6,09 %. A kondíciós lista a díjak és jutalékok felszámítása körében tartalmazta, hogy a szerződéskötéskor a szerződésbe a hiteligénylés befogadásának időpontjában hatályos kondíciók, kamatok, díjak, jutalékok kerülnek, amelyek megváltoztatásának jogát a kondíciós lista közzététele után a bank fenntartja.

A 2009. október 1-től hatályos piaci kamatozású svájci frank alapú ingatlanfedezetes hitelekre vonatkozó kondíciós lista alapján a 2008. október 29-éig befogadott ügyletek esetén az éves ügyleti kamat szabad felhasználású CHF alapú ingatlanfedezetes hitelek esetén 6,09 %. A díjak és jutalékok felszámításával kapcsolatosan kondíciós lista azt tartalmazza, hogy a szerződéskötéskor a szerződésbe a hiteligénylés befogadásának időpontjában hatályos kondíciók (kamatok, díjak, jutalékok stb.) kerülnek. Rögzíti, hogy a kondíciós listában közzétett díjak, jutalékok mértékét a bank évente legfeljebb kétszer és legfeljebb az infláció mértékével korrigálhatja. A korrekció felső mértéke megegyezik a kondíciós lista legutóbbi meghirdetése óta eltelt időszakban a KSH és vagy az MNB által

havi gyakorisággal közzétett, hazai fogyasztói árindexek alapján számított általános árszínvonal változás mértékével.

Az első kamatperiódust követően mindkét kölcsönszerződés esetében a felperesek által fizetendő kamatláb 6,09 % volt.

A felperesek fizetési kötelezettségeiknek nem tettek eleget, ezért az alperes - több írásbeli felszólítást követően - 2011. június 10. napján mindkét kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta.

Az elsőfokú bíróság a „lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételei” 2.2. és 4.4. pontjai érvénytelensége megállapítására irányuló kereseti kérelemnek részben adott helyt, míg a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasította.

Az alperes ellenkérelmében foglaltakra tekintettel a törvényszék rámutatott, hogy a Ptk. 239/A §. (1) bekezdésében alapján valamely tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset a Pp. 123. §-ban foglalt feltételek hiányában is előterjeszthető. E szerint a fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részbeni érvénytelenség) megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását is kérné.

Az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy a kölcsönszerződések tekintetében a felperesek a Ptk. 685. §. d.) pontja szerint fogyasztóknak, míg maguk a kölcsönszerződések a Ptk. 685. §. e.) pontja értelmében fogyasztói szerződésnek minősülnek. Nem volt vitás az sem, hogy a megállapodások a Ptk. 205/A §. (1) bekezdésében meghatározott, az alperes által egyoldalúan, több szerződés megkötése céljából megfogalmazott, a felperesekkel egyedileg meg nem tárgyalt általános szerződési feltételek felhasználásával jöttek létre.

A kereseti kérelemben előadottakkal szemben a törvényszék azt állapította meg, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönszerződésekben, majd azok közjegyzői okiratba foglalása során is a felperesek az aláírásukkal tanúsították, hogy a „lakossági üzletág általános szerződési feltételek” és a „lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételek” (ÁSZF) tartalmát megismerték és elfogadták azt.

Ezért az általános szerződési feltételek a Ptk. 205/B §. (1) bekezdése értelmében a szerződés részévé váltak.

A törvényszék kifejtette, hogy sem a Ptk. 209. §. (1) bekezdése, sem pedig a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet nem ad kimerítő felsorolást azon feltételekről, amelyek tisztességtelennek minősülnek.

A meghozatalakor hatályos jogszabályi rendelkezéseken alapuló, „a fogyasztói szerződésekben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló” 2/2012. (XII.10.) PK véleményben megfogalmazott elvek, szempontok azonban tartalommal töltik ki a Ptk.

209. §. (1) bekezdésében írottakat az olyan általános szerződési feltételekben szereplő kikötések tekintetében is, amelyek a Hpt. 210. §. (3) bekezdése - 2009. augusztus 1. napja előtt hatályos - szövegének megfelelnek, és egyéb jogszabályi rendelkezésekbe sem ütköznek.

A 2/2012. számú PK. vélemény alkalmazhatósága körében az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a PK. vélemény kimondja, hogy az abban megfogalmazottak irányadóak lehetnek olyan jogvitákra is, amelyekre a korábban hatályos jogszabályi rendelkezések az alkalmazandóak. Az abban rögzítettek általános zsinórmértékül szolgálhatnak a szerződéses kikötések tisztességtelenségének megítélése során.

A törvényszék - a hivatkozott PK vélemény tükrében - úgy foglalt állást, hogy az ÁSZF 2.2. pontjában és a 4.4. pont rendelkező rész szerinti mondatában foglalt általános szerződési feltételek tisztességtelenek.

Az ÁSZF 2.2. pontját a kondíciós lista tartalommal nem tölti ki. A 2008. október 29. napjától hatályos kondíciós lista a kamatok, díjak, jutalékok megváltoztatásának jogára vonatkozóan semmilyen konkrétumot nem tartalmaz és nem sorolja fel a módosításra okot adó körülmények, feltételek körét. A 2009. október 1-től hatályos kondíciós lista csak a díjak és jutalékok mértékének megváltoztatását köti konkrét, egyértelmű, a fentiekben idézett feltételek bekövetkeztéhez, a kamatok vonatkozásában azonban nem tartalmaz rendelkezéseket.

A kamatváltoztatás feltételeit, mértékét nem szabályozó kondíciós lista - utaló szabályon keresztül történő - beemelése az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó általános szerződési feltételek közé, sérti az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság, egyúttal a ténylegesség és az arányosság elvét is, mivel nincs mód annak megállapítására, hogy mely körülmények jövőbeni változása milyen mértékű kamatláb emelkedéshez vezethet.

Az elsőfokú bíróság nem ítélte a 2/2012. PK véleményben megfogalmazott elveket sértőnek, tisztességtelennek a 4.4. pont 3 bekezdésének azon kikötését, amely az ott írt feltételek bekövetkezte esetén a pénzügyintézetet terhelő konkrét (már felmerült) többletköltséget a vele szerződő félre hárította át.

Tisztességtelen azonban a hitel, kamat és díjtételek egyoldalú módosításának lehetősége a 4.4. pont 3 bekezdésében írt feltételek és körülményváltozások bekövetkezte esetében, mert nem egyértelmű, hogy „ezen jogosultság csak olyan jogszabályi változások esetére illeti-e meg az alperest, amelyek a perbeli szerződés teljesítésére kihatással vannak (ezáltal sérül az átláthatóság elve)”. A kikötés azt a küszöbértéket sem határozza meg, amelyet az idézett változásoknak el kell érnie ahhoz, hogy a bank jogosult legyen a kamat-, illetve egyéb díjtételeket egyoldalún módosítani, továbbá nem meghatározott az a számítási mód sem, amely alapján utólag ellenőrizhető, hogy a módosításra lehetőségét adó körülmények változása milyen mértékű kamat-, vagy díjtételváltozást eredményezhet. Ennek okán sérül a ténylegesség és az arányosság elve is.

A felperes álláspontjával szemben az állapítható meg, hogy a támadott kikötések nem ütköznek a 18/1999. (II.5.) Korm.rendelet 2.§. d) pontjának második fordulatóban foglaltakba, azaz a felmondhatóság elvének megfelelnek.

A törvényszék egyetértett az alperes azon érvelésével, hogy az ÁSZF fentiekben idézett 2.3. pontja - valamint az ÁSZF kezelési költség egyoldalú módosítására vonatkozó - 3.1.3. pontja tartalmában megegyezik a Ptk. 321. §. (1) és a Ptk. 319. §. (2) bekezdésében szabályozott felmondás jogintézményével.

Az ÁSZF sérelmezett rendelkezései ugyan nem tartalmazzák kifejezetten a felmondás vagy elállás jogát, azonban az alperes esetleges egyoldalú kamat-, vagy kezelési költségváltoztatása esetén biztosítják a felperesek számára a jogviszony felszámolásának lehetőségét anélkül, hogy a megemelkedett kamat- vagy költségtérheket viselniük kellene. Az ÁSZF 2.3.pontja és 3.1.3. pontja a felek szerződéses jogviszonyában a felmondás, elállás hiányából fakadó hátrányt kiegyenlíti, ezáltal a támadott kikötések - a felmondhatóság elvének sérelmére alapított - tisztességtelenségét kiküszöböli.

A bíróság nem fogadta el az alperes Ptk. 209. §. (6) bekezdésében írottakra alapított védekezését.

Az alperes arra hivatkozott, hogy a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Korm.r. taxatíve határozza meg, hogy a fogyasztóval kötött lakáscélú hitel- és kölcsönszerződés vagy pénzügyi lízingszerződés kamatát mely esetben lehet az ügyfél számára kedvezőtlenül egyoldalúan módosítani a forrásköltségek és a hitelkockázat változásának függvényében. Az általános szerződési feltételek 4.4. pontja és a kölcsönszerződések 13.1. pontjai a hivatkozott jogszabály előírásainak eleget téve szabályozzák az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, ezért a Ptk. 209. §. (6) bekezdése értelmében a támadott kikötések tisztességtelensége nem vizsgálható.

Az alperes érvelésével szemben a törvényszék kifejtette, hogy a Hpt. - szerződéskötésekor hatályos - 210. §. (3) bekezdése lehetővé tette ugyan a pénzintézet számára a kamat, díj, vagy egyéb szerződési feltétel ügyfél számára kedvezőtlen, egyoldalú módosítását - amennyiben a szerződésben ezt kifejezetten kikötötték -, viszont az egyoldalú módosítás részletes feltételeit nem szabályozta, a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet vonatkozó szabályai pedig a perbeli kölcsönszerződések megkötésekor még nem voltak hatályosak. Ezért a támadott ÁSZF kikötések tisztességtelenségének érdemi vizsgálatát a Ptk. 209.§ (6) bekezdése nem zárta ki.

Az alperes védekezésével kapcsolatban az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy az általános szerződési feltételek tisztességtelensége körében nem annak volt jelentősége, hogy az adott kikötéseket az alperes alkalmazta-e, hanem annak, hogy fennállt a lehetősége, hogy a feltétel a fogyasztót hátrányos helyzetbe hozza (BDT. 2011/2502.).

A felperesek a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmüket azzal indokolták, hogy a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeiknek eleget tettek, a keresetlevélben közölt számításaik alapján a szerződés alperes általi felmondásakor túlfizetésben voltak.

A felperesek azonban a bíróság felhívása ellenére sem csatoltak pontosan megjelölt jogszabályokra, szerződéses rendelkezésekre és igazolt tényekre alapított tételes számszaki levezetést, amely a keresetlevélben írt állításukat alátámasztaná.

Nem indokolták, hogy mely ténybeli és jogi alapon, milyen szempontok figyelembevételével kalkulálták az általuk fizetendő törlesztő részletek összegét a szerződéses rendelkezésektől eltérően, a CHF Libor aktuális mértéke szerint .

Részletes tényelőadás hiányában a bíróság a felpereseket a bizonyítandó tényekről sem tudta tájékoztatni, ezért ezen hiányosságokat - az előzetes tájékoztatásnak megfelelően - a terhükre értékelve utasította el a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmüket.

Az elsőfokú bíróság a perköltségviselésről Pp. 81.§. (1) bekezdés alapján a felperesek 30 %-os pernyertességének alapulvételével döntött.

A felperesek fellebbezése az ítélet megváltoztatására irányult a kereseti kérelemben foglaltak szerint.

A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6.f.) pontjára hivatkozással rámutattak, hogy a keresettel támadott általános szerződési feltételek a felmondhatóság elvét is sértik.

Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság - a kikötések érvénytelenségének megállapítása mellett - szükségtelennek tartotta annak kimondását, hogy a semmis szerződési feltételek nem jelentenek kötelezettséget a felperesek számára.

A felmondás, mint „az érvénytelen szerződési feltétel jogkövetkezménye” érvénytelenségének megállapítását kérték.

A perköltségviselésre vonatkozó rendelkezéseket arra hivatkozással támadták, hogy a felperesek túlnyomórészt pernyertesnek tekintendők, ezért perköltségre tarthatnak igényt.

Az alperes a fellebbezésében - majd annak 2014. május 15-én érkezett kiegészítésében - elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperesek kereseti kérelmének elutasítását kérte. Másodlagos kérelme a fellebbezéssel támadott rendelkezések hatályon kívül helyezésére és - e körben - az elsőfokú bíróság újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára utasítására irányult. Perköltségre is igényt tartott.

Arra hivatkozott, hogy a Pp. 123. §-ban írt feltételek fennálltát nem pótolja a perbeli szerződések megkötése óta hatályba lépett Ptk. 239/A §. (1) bekezdése, amely mindössze azon kötelezettsége alól mentesíti a felpereseket, hogy keresetükben az érvénytelenség általuk kért jogkövetkezményeit megjelöljék.

Az alperes hangsúlyozta, hogy a felperesek az ÁSZF olyan rendelkezéseit sérelmezték, amelyek velük szemben nem kerültek alkalmazásra.

Az alperes a kölcsönszerződésben megjelölte a kamat első évre irányadó akciós mértékét, valamint a kondíciós listában a későbbi évekre irányadó kamatot. Rögzítette, hogy a kamatperiódus 1 év, azaz ezen időtartamon belül nem változhat a kamat mértéke. A fentiekben hivatkozottak és az ÁSZF - korábbiakban idézett - 2.3. pontja együttes értelmezéséből az a következtetés vonható le, hogy az első éves akciós kamatperiódus lejártá után a kamatmódosítás nem az alperes egyoldalú akaratnyilatkozata eredményeként, hanem a szerződés előre rögzített tartalma szerint, a felek konszenzusával válik a megállapodás részévé.

Az alperes a számára jogszabály által biztosított egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségével a felperesek tekintetében nem élt. Ebből következően az ÁSZF 2.2. és 4.4. pontjainak semmissége esetén a kölcsön és járulékai visszafizetésének kötelezettsége alól a felperesek nem szabadulnak.

A Hpt. kölcsönszerződések megkötésének idején hatályos 210. §. (3) bekezdése az egyoldalú kamatemeléshez mindösszesen azt a feltételt határozta meg, hogy a felek szerződése az alperes ezen jogosultságát kifejezetten, egyértelműen tartalmazza. Ezen kritériumnak a megállapodás 2.2. pontja megfelel, amennyiben rögzíti, hogy „... az ezt követő kamatperiódusokra a bank jogosult - a mindenkori kondíciós lista alapján - a fentiekől eltérő kamatlábat megállapítani.” Erre tekintettel megállapítható, hogy az alperes által alkalmazott szerződéses rendelkezések a Hpt. - szerződéskötés időpontjában hatályos - rendelkezésének megfeleltek. Ezért a Ptk. 209. §. (6) bekezdése, miszerint „nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határozzák meg”, valamint a 2/2012. (XII.10.) PK. vélemény 3. pontja kizárja a fenti feltétel tisztességtelenségének megállapítását.

A Hpt. 210. §. (3) bekezdése 2009. augusztus 1. napjától hatályos, majd 2010. január 1. napjától hatályos szabályai, valamint a 275/2010. (XII.15.) Korm.rendelet a fogyasztóval kötött szerződés kamat, díj és költségelemeire vonatkozó kedvezőtlen, egyoldalú módosításának lehetőségét már szigorúbb, és kötelezően rögzítendő feltételekhez (oklistához) köti, a visszaható hatályú jogszabályalkotás tilalmára tekintettel azonban ezek a rendelkezések csak a módosításokat követően megkötött szerződések tekintetében bírnak relevanciával.

Hivatkozott az alperes a Ptk. 209. §. (5) bekezdésére is. E szerint a tisztességtelen szerződési feltételre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek. Figyelemmel arra, hogy az ügyleti kamat mértékének alakulása a perbeli főszolgáltatás tárgya, ekként az ÁSZF 2/2. pontja a Ptk. 209. §. (5) bekezdése értelmében a tisztességtelenség körében nem vizsgálható.

Az alperes abból indult ki, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét a Hpt. 210. §. (3) bekezdésére alapította. Erre tekintettel kifejtette az alperes, hogy a Hpt. 210. §. (3) bekezdésében foglalt feltételek hiánya nem semmisségi ok. A Ptk. 200. §. (2) bekezdése alapján valamely szerződéses rendelkezés semmissége csak abban az esetben állapítható meg, ha a semmisséget, mint jogkövetkezményt a megsértett jogszabály kifejezetten előírja (BDT 2004. évi 954. jogeset, BDT 2004. évi 961. jogeset). A támadott kölcsönszerződések esetében a meghozatalkor hatályos Hpt. 213. §. (1) bekezdése határozta meg taxatíve azon okokat, amelyek az egyes kölcsönszerződések semmisségét megalapozzák. A Hpt. 210. §. (3) bekezdése ilyen rendelkezést nem tartalmaz, ezért a Ptk. 200. §. (2) bekezdése alapján erre tekintettel a kölcsönszerződések semmiségét megállapítani nem lehet.

Hangsúlyozta az alperes, hogy a meghozatalakor hatályos, szigorúbb jogszabályi rendelkezésekre alapított 2/2012. (XII.10.) PK véleményben foglalt szempontrendszer alapján - a visszamenőleges hatályú jogszabályalkotás tilalma miatt - a korábbi szabályozás mellett megkötött szerződéses kikötések tisztességtelensége nem vizsgálható.

A támadott szerződési feltételek azonban a megkötésüket követően meghozott 2/2012. (XII.10.) PK véleményben foglaltaknak is megfelelnek, a Ptk. 209. §. (1) bekezdésében írt konjunktív feltételek hiányában nem minősülnek tisztességtelennek.

Kiemelte, hogy a kölcsönszerződések 4. pontja, valamint az üzletszabályzat 4.4. pontja olyan oklistát tartalmaz, amely megfelel a tételes meghatározás elvének.

Az ÁSZF 2.3. pontja tartalmilag biztosította a felperes számára a kamat kedvezőtlennek tartott módosítása esetére a felmondási jogot.

A felperes perköltségviselésre vonatkozó rendelkezések körében előterjesztett fellebbezésére tekintettel az alperes előadta, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme a kölcsönszerződés semmisségének megállapítására irányult, amely körben a felperes pervesztes lett, másodlagos kérelme az ÁSZF 2.2. és 4.4. és 2.3. pontja érvénytelenségét kérte megállapítani, amelyek közül a 2.2. és 4.4. pontok körében lett pernyertes. Harmadlagos kereseti kérelme pedig a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányult. E körben pervesztes lett. Erre tekintettel a felperes pernyertességének aránya elenyésző.

A felperések fellebbezése kis részben, a perköltségviselésre vonatkozó rendelkezések körében megalapozott, az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetéseket levonva állapította meg a támadott kikötések, mint tisztességtelen általános szerződési feltételek semmisségét és utasította el a felperések felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmét.

Az elsőfokú döntés indokaival az ítéletábra az alábbi módosítással és kiegészítéssel ért egyet.

A felmondás érvénytelenségének megállapítása körében a felperések a kereseti kérelem elbírálásának alapjául szolgáló, és a bírói felhívásnak megfelelő (9.sz.jkv.) tényelőadást nem terjesztettek elő, a felmondás jogellenességére való hivatkozásukat pontos számszaki levezetéssel nem támasztották alá. A keresetlevél 1. számú mellékleteként csatolt kimutatás nem alkalmas annak igazolására, hogy a havonta fizetendő aktuális törlesztő részletek összegét a felperések milyen ténybeli és jogi indokok alapján határozták meg. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperések e körben bizonyítatlan kereseti kérelmét alappal utasította el.

Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy „a lakossági üzletág általános szerződési feltételek” és „a lakossági ingatlanfedezetes hitelek szerződési feltételek”, mint általános

szerződési feltételek tartalmát a felperesek megismerték, aláírásukkal tanúsítva elfogadták, ezért azok a Ptk. 205/B §. (1) bekezdése értelmében a szerződés részét képezik.

Ezen szerződési kikötések érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset a Ptk. 239/A §. (1) bekezdése alapján - a Pp. 123. §-ban foglalt feltételek hiányában is - előterjeszhető

A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 2. pontja értelmében a bíróságnak elsőként azt kell vizsgálnia, hogy az általános szerződési feltételek között szereplő kikötés a jogszabályi rendelkezéseket sérti-e.

Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó, a Hpt. rendelkezéseibe, vagy más jogszabályba ütköző kikötés - a tisztességtelen jelleget is megalapozó egyéb körülményektől függetlenül - a Ptk. 200. §. (2) bekezdése szerint semmis.

A Hpt. - szerződéskötések időpontjában hatályos - 210. §. (3) bekezdése értelmében a kamatot, díjat, vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a szerződés ezt - külön pontban - a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi.

A Hpt. 213. §. (1) bekezdés d.) pontja értelmében semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást.

Az alperes alappal hivatkozott arra, hogy a szerződés 2.2. pontja tartalmazza a pénzintézet számára a kamat, díj, egyéb szerződési feltétel ügyfél számára kedvezőtlen, egyoldalú módosításának lehetőségét, a 4.4. pont pedig meghatározza azokat a feltételeket, amelyek bekövetkezése esetén a kamat, díj, jutalék fogyasztó számára kedvezőtlen, egyoldalú megváltoztatására sor kerülhet.

A támadott kikötések az akkor hatályos jogszabályi rendelkezéseket nem sértik, mivel a módosítás lehetőségét egyértelműen biztosítják a pénzintézet számára, és - formai szempontból - annak feltételeit is meghatározzák, a Ptk. 200.§. (2) bekezdése alapján semmisségük nem állapítható meg.

A sérelmezett kikötések tisztességtelensége érdemi vizsgálatának nem képezik akadályát a Ptk. 209. §. (6) bekezdésében foglaltak sem. A Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 210. §. (3) bekezdése nem határozza meg taxatív, hogy melyek lehetnek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges indokai, a szerződésben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Kormányrendelet ide vonatkozó rendelkezései pedig ekkor még nem léptek hatályba.

A keresettel támadott általános szerződési feltételek tartalmát tehát nem jogszabály határozta meg, és konkrét törvényi előírás hiányában annak szempontjai, iránymutatásai szerint sem kerülhetett megfogalmazásra, ezért tisztességtelenségük a Ptk. 209.§. (1) bekezdés alapján érdemben vizsgálható.

A Ptk. 209. §. (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség

követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A 209/A §. (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A 209/A §. (2) bekezdése kimondja, hogy a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

Helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének mérlegelése körében alkalmazhatók azok a kritériumok, amelyeket a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény nevesít. Nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába a támadott kikötések tisztességtelenségének - a megkötésükkor is irányadó - Ptk. 209. §. (1) bekezdése alapján történő megállapítása a hivatkozott PK. vélemény szempontrendszer alkalmazásával.

Az elsőfokú bíróság által e körben helytállóan kifejtetteken túl utal az ítélet arra, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelménye már önmagában azzal is sérül, hogy az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő körülmények, feltételek - azaz a mindenkor kondíciós lista változása, illetve a 4.4. pontban írt jogszabályváltozások - megjelölésére mindössze általános megfogalmazással, a szerződés különböző pontjain elhelyezkedő utaló szabályokon keresztül, és a 2.2.pont és 4.4.pontok összefüggésének feltüntetése nélkül került sor.

A szerződés támadott rendelkezései a díjak és jutalékok tekintetében csak a kondíciós lista 2009. október 1-i módosításától, a kamatok tekintetében pedig egyáltalán nem teszik ellenőrizhetővé azon körülmények körét, ezáltal objektivitását sem, amelyek a szerződésmódosítást lehetővé teszik, és a változtatás lehetséges mértéke, arányossága sem ellenőrizhető.

Ezért a szerződés 2.2. pontjának, illetőleg a 4.4. pontjának a kamat és díjtételek egyoldalú módosítására vonatkozó megfogalmazása a Ptk. 209. §. (1) bekezdése alapján semmis.

A támadott kikötések azonban a felmondhatóság követelményének sem felelnek meg.

A per tárgyát képező kölcsönszerződések 2.2. és 4.4. pontjai a felmondás, illetve elállás jogának biztosítása nélkül teszik lehetővé az alperes számára a szerződés egyoldalú módosításának lehetőségét.

A 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. §. d.) pontja értelmében a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellen szolgáltatás mértékét meg emelje, vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani.

A támadott kikötések - idézett Kormányrendelet alapján - vélelmezett tisztességtelenségével szemben az alperes arra hivatkozott, hogy a felperesek felmondás hiányából fakadó

hátrányát a kölcsönszerződés 2.3. és 3.1.3. pontjaiban foglaltak kompenzálják. A szerződés 2.3. pontja a kamat tekintetében, az ÁSZF 3.1.3. pontja pedig a kezelési költség egyoldalú módosítása esetére lehetővé teszi a fogyasztó részére a kölcsön egy összegben történő visszafizetését. Ezen szerződéses rendelkezések pedig tartalmukban megfelelnek az ügyfél számára biztosított felmondás jogának.

A fentiekkel szemben az alperes által hivatkozott 2.3. pont utolsó mondata úgy rendelkezik, hogy a visszafizetésre egyebekben az előtörlesztés szabályait kell alkalmazni. Az előtörlesztés esetén azonban a kondíciós lista szerinti előtörlesztési díjat kell megfizetni.

A kölcsön visszafizetésének anyagi terhekkel járó lehetősége tehát a fogyasztó számára nem nyújt reális alternatívát a pénzügyi intézmény számára kikötött egyoldalú szerződésmódosítás eredményezte és számára esetlegesen jelentős fizetési nehézségeket okozó kötelemmel szemben, a jogok és kötelezettségek fogyasztó terhére eltolódott egyensúlyát nem állítja helyre. Így jelen kölcsönszerződés alperes által hivatkozott pontja a felmondás, elállás lehetőségének hiányában vélelmezendő tisztességtelenséget nem küszöböli ki.

A sérelmezett kikötések tehát az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtettek mellett a felmondhatóság hiánya okán is tisztességtelennek, ezáltal a Pkt. 209/A §. (2) bekezdése szerint semmisnek minősülnek.

Alapítván az alperes azon védekezése, hogy a kikötött egyoldalú szerződésmódosítás jogával nem élt.

A hivatkozott PK vélemény 9. pontjában kifejtettek szerint ugyanis a Ptk. 209/B §. (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a bíróság a fogyasztókkal történő szerződéskötések céljából meghatározott és nyilvánosan megismerhetővé tett, de nem alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségét vizsgálja és megállapítsa. Még inkább helye van ennek akkor, ha a kikötés az általános szerződési feltételek részévé vált ugyan, de az abból fakadó lehetőségekkel a fogyasztóval szerződő fél nem élt. A Ptk. 209.§. alapján nem a pénzügyi intézmény joggyakorlását, hanem azt kell megítélni, hogy a kikötés indokolatlanul, egyoldalúan hátrányos, tisztességtelen-e, függetlenül attól, hogy a pénzügyi intézmény ténylegesen alkalmazta-e.

A fentiekből következően tehát az a körülmény, hogy az alperes - állítása szerint a 2.2. és a 4.4. pont által lehetővé tett szerződésmódosítással nem élt - a keresettel támadott kikötések tisztességtelensége vizsgálatának akadályát nem képezi.

Nem helytálló az alperes azon állítása, hogy a szerződés megkötését követő egy év elteltével - az úgynevezett akciós időszak elteltével - a 4,99 %-ról 6,09 %-ra történő kamatmódosítás nem a pénzügyi intézmény egyoldalú akaratnyilatkozata eredményeként, hanem a szerződés előre rögzített tartalma szerint, a felek konszenzusa alapján következett be.

A felek a szerződésben az első kamatperiódusra irányadó kamat (4,99%) mértékét rögzítették függetlenül attól, hogy azt „akciósnak” tekintették-e. Nem tartalmazta azonban a szerződés az egy év elteltével irányadó kamatláb egyértelműen számszerűsített mértékét.

A 2.2. pont értelmében a kamatperiódus leteltével a kamatláb - kondíciós listán alapuló - mértéke meghatározása az alperes részére biztosított egyoldalú jogosultság, lehetőség, amellyel az alperes belátása szerinti élhetett. Az a körülmény, hogy az alperes által egyoldalúan megállapított, és az adott kamatperiódusra fizetendő kamatláb közlését

követően a kölcsönszerződés 2.3. pontja szerint a kölcsön visszafizetési lehetőségével a felperesek nem kívántak, vagy nem tudtak élni, nem teszi az alperes által az éves értesítőlevélben közölt aktuális kamatlábat konszenzuson nyugvó szerződéses rendelkezéssé. A kamatláb 4,99 %-ról 6.09 %-ra történő emelése tehát nem a felek konszenzusán, hanem az alperes 2.2. pontban kikötött, egyoldalú szerződésmódosítási jogán alapult.

Az alperes fellebbezésében kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla utal a hivatkozott PK.vélemény 4. pontjára, amely kitér arra, hogy a pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosítási jogosultsága nem a kölcsönügylet főszolgáltatását megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés, ezért a Ptk.209.§. (5) bekezdése nem zárja ki az ilyen kikötés tisztességtelenségének vizsgálatát.

Alappal támadta azonban a felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet perköltségviselésre vonatkozó rendelkezéseit.

Az alperes ekörben előterjesztett ellenkérelmében foglaltakkal szemben megállapítható, hogy a felperes kereseti kérelme nem irányult a teljes szerződés érvénytelenségének, illetőleg a szerződés 2.3. pontja semmisségének megállapítására, hanem azt kérte megállapítani, hogy a 2.2 és 4.4 pontok nem váltak a szerződés részévé, illetőleg tisztességtelen általános szerződési feltételeknek minősülnek, ezért semmisek. Kereseti kérelme kiterjedt a kölcsönszerződés felmondása érvénytelenségének megállapítására is.

A kikötésekkel kapcsolatos kereset lényegében megalapozott lett, míg a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelmet a bíróság elutasította, ezért az elsőfokú eljárásban a felek pernyertessége 50-50 % mértékű.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének perköltségviselésre vonatkozó rendelkezéseit a Pp. 81.§. (1) bekezdés figyelembevételével akként változtatta meg, hogy az alperes köteles a feljegyzett kereseti illeték fele összegének állam javára való megfizetésére, míg az illeték fennmaradó része a felperesek személyes költségmentessége okán, a 6/1986.(VI.26.) IM.r. 13-14- §. alapján az állam terhén marad. Az ezt meghaladó költségét a felek mindegyike maga viseli.

Az ítélet tábla a törvényszék ítéletét - az indokolás fenti kiegészítésével - a Pp. 253.§. (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg az elsőfokú perköltség viselése tekintetében a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta.

A másodfokú eljárásban az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a felperesek fellebbezése pedig elenyésző mértékben eredményezte a perköltségviselésre vonatkozó rendelkezések módosítását, ezért az ítélet tábla a Pp. 81.§. (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a 32/2003.(VIII.22.) IM.r. 3.§.(5) (6) bekezdései alapján megállapított mértékű ügyvédi munkadíjból álló perköltség felperesek részére történő egyetemleges megfizetésére. A fellebbezésük elenyésző eredményességére tekintettel a felpereseket terhelő fellebbezési illeték személyes költségmentességük okán a hivatkozott IMr. 13-14. §. alapján az állam terhén marad.

Az alperes a sikertelen fellebbezésének költségeit maga köteles viselni.

Győr, 2014. május 20. napján

Dr. Zámbo Tamás sk.
a tanács elnöke

. Sarmon Hedvig sk.. Maurer Ádám sk.
előadó bíró bíró

A kiadmány hitelül:
Kiadó: